

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås en lag om finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning. Det föreslås att det nuvarande splittrade finansieringssystemet för den yrkesinriktade tilläggsutbildning för vuxna som ordnas inom undervisningsministeriets förvaltningsområde skall samlas till en helhet. Finansieringen av tilläggsutbildning skall basera sig på upphandlingsavtal som ingås mellan länsstyrelserna samt läroanstalterna och andra utbildningsarrangörer. Hemkommunernas lagstadgade betalningsandelar, som ansluter sig till den nuvarande utbildningen på påbyggnadslinjer, slopas. Ställningen för de riksomfattande särskilda yrkesläroanstalterna ordnas så att lagen om yrkesutbildningscentrer för vuxna ändras så att de riksomfattande särskilda yrkesläroanstalterna också ingår i namnet på lagen. Den föreslagna finansieringen skall gälla också dem.

Det föreslagna systemet skapar bättre möjligheter att granska den yrkesinriktade

tilläggsutbildningen som en helhet. Syftet är att höja befolkningens utbildningsnivå genom att styra och utvidga tilläggsutbildningen.

Samtidigt föreslås ändringar i lagen om yrkesläroanstalter, lagen om yrkesutbildningscentrer för vuxna och lagen om läroavtalsutbildning. Ändringarna gäller närmast utbildningen på påbyggnadslinjer. En del av ändringarna görs i samband med den lagstiftning som gäller förnyandet om statsandelssystemet eftersom samma stadganden samtidigt ändras också till andra delar.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1997. Lagen om finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning avses gälla till slutet av år 1997. Vid ingången av år 1998 tas i bruk ett riksomfattande kalkylerat finansieringssystem.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlad i samband med den.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Begrepp inom yrkesinriktad vuxenutbildning

Enligt syftet med utbildningen kan den yrkesinriktade vuxenutbildningen delas in i tre grupper. Den grundläggande yrkesutbildningen och annan motsvarande långvarig utbildning ger studerandena den grund de behöver för flera årtionden framåt inom ett visst fack. Påbyggnadslinjer och annan längre tilläggsutbildning erbjuder dem som redan besitter grundläggande yrkesskicklighet specialiserad yrkesskicklighet, som ger dem en möjlighet att vidga arbetsbilden. Kortvarig fortbildning ger snävare tilläggsfärdigheter i anslutning till arbetsuppgifterna.

Enligt finansieringen och organisations sättet kan den yrkesinriktade vuxenutbildningen indelas i fyra grupper. Personalutbildning är utbildning som företag och enheter inom den offentliga förvaltningen ordnar eller köper för sina anställda och med vilken ändamålet är att utveckla personalen i enlighet med företagets eller enhetens strategi för verksamheten. Genom avtal mellan arbetsmarknadsorganisationerna har det bestämts att personalutbildningen är en del av arbetet, varför arbetsgivaren betalar kostnaderna för utbildningen och arbetstagarna får lön för utbildningstiden. Med stöd av sin rätt att leda arbetet bestämmer arbetsgivaren vem som deltar i personalutbildningen.

Frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning är utbildning som ordnas från utbildningspolitiska utgångspunkter och som erbjuder vuxna en allmän möjlighet att skaffa sig yrkesskicklighet utgående från deras egna utvecklingsbehov. Den kan utnyttjas av personer som är i arbete och av arbetslösa för att höja sin utbildningsnivå, rikta in sig på ett nytt område eller för att skaffa sig specialiserat yrkeskunnande. Eftersom utbildningen är frivillig får vem som helst söka till den, och beslut om antagningen av studerande fattas av den institution som ordnar utbildningen.

Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning är i

huvudsak yrkesutbildning som ordnas från arbetskraftspolitiska utgångspunkter och vars uppgift är att som en del av arbetskraftspolitiken främja balans mellan efterfrågan och utbudet av arbetskraft på arbetsmarknaden samt avvärja arbetslöshet och avskaffa brist på arbetskraft. Utbildningen riktas i första hand till arbetslösa arbetssökande. För att försäkra sig om att utbildningen inriktas i enlighet med målen väljer arbetskraftsförvaltningen studerandena.

Läroavtalsutbildning är en form av yrkesutbildning där studerandena studerar på arbetsplatsen i samband med praktiska arbetsuppgifter och dessutom deltar i kompletterande utbildning i läroanstalten. Ett läroavtal är ett arbetsavtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, vilket godkänns av den kommunala lokalförvaltningsmyndighet som ansvarar för läroavtalsutbildning, ifall avtal uppfyller stadgade villkor.

Statens finansiering av den yrkesinriktade vuxenutbildningen år 1995 ligger kring sammanlagt 2 214 miljoner mark och kommunernas finansiering kring 665 miljoner mark.

1.2. Personalutbildning

Enligt förhandsuppgifter om statistikcentralens vuxenutbildningsundersökning deltog 831 000 löntagare i personalutbildning 1995. Utbildningens längd per deltagare var ungefär åtta dagar. Detta motsvarar ungefär 35 000 årliga utbildningsplatser. Största delen av utbildningen ordnades av företagen själva eller av kommersiella utbildningsorganisationer. På basis av statistikcentralens läroanstaltsstatistik kan man uppskatta att ungefär 15 % av personalutbildningen ordnades vid läroanstalter i form av kurser som företagen och de offentliga arbetsgivarna köpte. På de öppna fortbildningskurser som läroanstalterna ordnade i form av avgiftsbelagd serviceverksamhet fanns också sådana som deltog i personalutbildning. Antalet kan uppskattas vara mindre än antalet deltagare på de kurser som företagen köpte.

Staten stöder personalutbildningen via flera kanaler. De särskilda yrkesläroanstalterna får lagstadgad statsandel för sin verksamhet

i enlighet med lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (705/92). Statsandelen bestäms enligt de kalkylerade priser per enhet som fastställts per undervisningstimme eller studievecka och det antal undervisningstimmar eller studieveckor som undervisningsministeriet fastställt för respektive år. År 1994 deltog cirka 240 000 personer i den utbildning som de särskilda yrkesläroanstalterna ordnade. Av de särskilda läroanstalternas verksamhet är ungefär 90 % personalutbildning. År 1995 uppskattades den statsandel som riktades till personalutbildningen uppgå till ca 100 miljoner mark.

År 1995 stödde handels- och industriministeriet utbildningen av små och medelstora företags ledning och nyckelpersoner med ungefär 50 miljoner mark.

Personalutbildning kan ordnas också i form av 4—12 månader lång läroavtalsutbildning. År 1995 fanns det enligt undervisningsministeriets dimensioneringsbeslut 3 000 årliga läroavtal inom tilläggsutbildningen för andra än nyutexaminerade unga. En grov uppskattning är att av dessa var ca 80 %, dvs. 2 400 årliga utbildningsplatser sådana där läroavtal ingicks med en person som redan var anställd i företaget. Eftersom det också då formellt var fråga om läroavtal kan man i sak jämställa sådan utbildning med personalutbildning. Det genomsnittliga årliga priset per enhet som ligger till grund för statsandelen var 1995 15 000 mark inom tilläggsutbildningen, varav 97 % är statsandel. Det statliga stöd som riktas till utbildning som kan jämställas med personalutbildning uppskattas år 1995 totalt uppgå till ungefär 35 miljoner mark. Kommunernas finansiering var ungefär en miljon mark.

En form av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning är gemensam upphandling med arbetsgivarna. Tillsammans med dem finansieras å ena sidan utbildning som riktas till ny arbetskraft och å andra sidan på arbetskraftspolitiska grunder vid strukturomvandlingar i företagen utbildning av arbetskraft som redan är anställd hos arbetsgivarna. Under de senaste åren har omfattningen av denna utbildning varit mycket liten.

Länsstyrelserna kan med anslaget under moment 29.69.33 "Yrkesinriktad vuxenutbildning" i statsbudgeten stöda yrkesinriktad fortbildning som ordnas av yrkesläroanstalterna. Anslaget kan även användas för att sänka utbildningsavgifterna för småföreta-

gens personalutbildning, men fortbildningen har mycket sällan använts för detta ändamål. Länsstyrelserna använder sina anslag för att stöda fortbildning som läroanstalterna marknadsför öppet. I den kan även sådana som genomgår personalutbildning delta i egenkap av enskilda studerande, men antalet uppskattas inte vara särskilt stort.

1.3. Frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning

Den frivilliga yrkesinriktade vuxenutbildningen är utbildning som finansieras av undervisningsministeriets förvaltningsområde och delvis av kommunerna. Den består av den grundläggande yrkesutbildningen, av påbyggnadslinjerna och av den yrkesinriktade fortbildningen.

Den grundläggande yrkesutbildningen ger studerandena den grund de behöver för flera årtionden framåt inom ett visst fack. För studeranden kan utbildningen innebära en ny möjlighet att få den grundutbildning han låt bli att skaffa sig i ungdomen eller att skaffa sig en ny grundutbildning i en situation där arbetslivet eller han personligen ändrar inriktning. Beslut om utbildningens examensstruktur fattas av undervisningsministeriet och om undervisningens huvudsakliga innehåll av utbildningsstyrelsen. I jämförelse med annan utbildning förändras grundutbildningen på grund av sin långsiktiga och bredbasiga natur relativt långsamt, trots att den hela tiden hålls à jour med utvecklingen. Både utbildningen för unga och vuxenutbildningen tar sikte på samma examina. Utbildningen är långvarig, 1—5 år. År 1995 deltog 31 700 personer i den frivilliga grundläggande yrkesutbildningen för vuxna.

Påbyggnadslinjerna erbjuder specialiserad yrkesskicklighet för dem som redan har grundläggande yrkesutbildning eller annars besitter grundläggande yrkesskicklighet. Sådan specialiserad yrkesskicklighet kan genast eller på kort sikt användas i arbetsuppgifterna och den ger en möjlighet att utvidga arbetsbilden eller att ändra inriktning. Innehållet i utbildningen regleras inte genom bestämmelser från centralförvaltningen, varför påbyggnadslinjernas innehåll ändras hela tiden i takt med efterfrågan. Påbyggnadslinjerna används allt mera som utbildning som förberedar studerandena för yrkes- och specialyrkesexamina. En påbyggnadslinjes längd kan vara 400—700 timmar, vilket motsvarar ungefär 3—5 månaders studier på

heltid. År 1994 deltog 32 900 personer i undervisningen på påbyggnadslinjerna. Enligt förhandsuppgifterna har antalet efter det klart ökat.

Beslut om omfattningen av den frivilliga grundläggande yrkesutbildningen för vuxna och påbyggnadslinjerna fattas varje år i statsbudgeten som en totalomfattning. År 1996 är omfattningen sammanlagt 45 000 årliga utbildningsplatser. Undervisningsministeriet har fördelat det totala antalet mellan länen. Länsstyrelserna beslutar hur de fördelar sin kvot på grundläggande yrkesutbildning och påbyggnadslinjer, i vilka läroanstalter utbildningen ordnas och vilken utbildning som ordnas. Man kan uppskatta att litet över hälften av utbildningsplatserna används för påbyggnadslinjer och litet mindre än hälften för den grundläggande yrkesutbildningen.

Av det totala antalet utbildningsplatser inom den grundläggande utbildningen och påbyggnadslinjerna går ungefär 70 % till läroanstalter som finansieras i enlighet med statsandelssystemet. Det genomsnittliga priset per enhet är ca 33 600 mark. Resterande 30 % av det totala antalet utbildningsplatser går till yrkesutbildningscentrerna för vuxna, vars finansieringssystem är annorlunda. Finansieringens omfattning bestäms i det avtal om upphandling av utbildningen som ingås mellan länsstyrelsen och vuxenutbildningscentret. I den totala upphandlingen får länsstyrelserna inte överskrida statsandelssystemets genomsnittliga pris per enhet per studerande. Hemkommunernas betalningsandel är densamma som inom utbildning som finansieras enligt statsandelssystemet. Statens betalningsandel är 57 % och kommunernas 43 %.

Statsfinansieringen för den frivilliga grundläggande yrkesutbildningen för vuxna och för påbyggnadslinjerna är enligt studerandeantalet i statsbudgeten för 1996 sammanlagt 860 miljoner mark och den lagstadgade finansiering av kommunerna ca 650 miljoner mark. Avgifter kan uppbäras hos studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen och på påbyggnadslinjerna.

Vuxenutbildningen vid yrkeshögskolorna ingår i de ovannämnda siffrorna. När nio temporära yrkeshögskolor blev ordinarie 1.8.1996 ändrades systemet för den kvantitativa regleringen av utbildningen vid dem. I tilläggsbudgeten har det fattats beslut om studerandeantalet inom yrkeshögskolornas

vuxenutbildning och undervisningsministeriet har fördelat antalet mellan yrkeshögskolorna. I praktiken har man kommit överens om detta i samband med mål- och resultatavtalen mellan ministeriet och yrkeshögskolorna. År 1996 finns det 4 420 utbildningsplatser för vuxna vid de ordinarie yrkeshögskolorna. På motsvarande sätt har antalet utbildningsplatser som står till länsstyrelsernas förfogande minskats. Den kvantitativa regleringen av vuxenutbildningen vid de temporära yrkeshögskolorna sker fortfarande via länsstyrelserna.

Grundläggande yrkesutbildning för vuxna ordnas också i tre särskilda yrkesläroanstalter. Markkinointi-instituutti, MJK-instituutti och Suomen yrittäjäopisto ordnar grundläggande yrkesutbildning i handel och administration. Antalet studerande är sammanlagt ca 800. Utbildningen ordnas i form av flerformsundervisning. Staten deltar i finansieringen av denna utbildning på samma sätt som i annan utbildning vid de särskilda yrkesläroanstalterna. Största delen av kostnaderna för utbildningen täcks med avgifter som uppbärs hos studerandena. Kommunerna deltar inte i finansieringen av denna grundutbildning.

Som jämställd med utbildningen på påbyggnadslinjerna kan betraktas det stöd som handels- och industriministeriet beviljade för utbildningen för nya företagare. År 1995 var stödet ca 20 miljoner mark.

Den yrkesinriktade fortbildningen erbjuder medborgarna snävare tilläggfärdigheter som ansluter sig till deras aktuella arbetsuppgifter. Fortbildningens innehåll regleras inte genom bestämmelser av centralförvaltningen, utan den utbildning som erbjuds förändras hela tiden i takt med efterfrågan. År 1994 deltog ca 217 000 personer i den fortbildning som ordnades vid läroanstalterna och som var öppen för alla. Utbildningens omfattning uppskattas ha varit ca 6 000 studerandeår.

Av anslaget under moment 29.69.33 "Yrkesinriktad vuxenutbildning" använde länsstyrelserna år 1995 ca 88 miljoner mark som stöd för fortbildning som ordnades vid läroanstalterna. Stödet går till uppskattningsvis ca 3 600 årliga utbildningsplatser.

1.4. Läroavtalsutbildning

Omfattningen på den yrkesinriktade grundutbildning för vuxna som ordnas i form av

läroavtalsutbildning regleras inte av staten. År 1995 då man ännu reglerade volymen, var omfattningen på denna utbildning 4 600 årliga utbildningsplatser. Examensstrukturen är densamma som inom den frivilliga grundläggande yrkesutbildningen och även undervisningens innehåll regleras på samma sätt.

Finansieringen bestäms i enlighet med lagen om läroavtalsutbildning (1605/92) i enlighet med de kalkylerade priser per enhet per elev som fastställts för den grundläggande yrkesutbildningen och antalet studerande. Det genomsnittliga priset per enhet var 1995 27 000 mark. Statsandelen per studerande är 97 % av priset per enhet. Utgående från de 4 600 årliga utbildningsplatserna år 1995 uppgick statens finansiering av den grundläggande yrkesutbildning för vuxna som ordnas i form av läroavtalsutbildning till ca 120 miljoner mark.

Yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning kan pågå 4—12 månader. Dess innehåll regleras inte genom bestämmelser av centralförvaltningen. Enligt 1995 års dimensioneringsbeslut fanns det högst 3 000 läroavtal inom tilläggsutbildningen för andra än nytexaminerade unga. Det genomsnittliga årliga pris per enhet som ligger till grund för statsandelen inom tilläggsutbildningen är 15 000 mark. Det har redan nämnts att ca 80 % av tilläggsutbildningen kan jämföras med personalutbildningen. Ca 20 % av utbildningsplatserna kan uppskattas gå till personer som inte före utbildningen har varit anställda hos företaget som ordnar utbildningen. Man kan jämföra denna utbildning med den frivilliga utbildning som ordnas i form av påbyggnadslinjer. Enligt ovannämnda 3 000 läroavtal var statens finansiering år 1995 för denna andel av utbildningen ca 9 miljoner mark.

1.5. Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

Arbetskraftsutbildningens uppgift är att som en del av den aktiva arbetskraftspolitiken se till att bristen på yrkesskicklig arbetskraft inte försämrar arbetsmarknadens funktion. Arbetsministeriet fördelar det anslag för upphandling av utbildning som finns i budgeten mellan arbetskraftsdistrikten (13). Arbetskraftsdistrikten sköter största delen av upphandlingen. I någon mån har upphandlingsfullmakter även överförs på arbetskraftsbyråerna.

Den arbetskraftspolitiska vuxenutbildning

som anskaffades 1995 omfattade ungefär 7 115 000 studerandearbetsdagar. I medeltal var hela tiden 33 900 studerande i utbildning. Antalet personer som avslutade utbildningen var 72 700. Drygt 10 % av dem deltog i utbildning som enligt deras tidigare utbildning och arbetserfarenhet kunde betraktas som grundutbildning eller omskolning, knappt 60 % i vidareutbildning och fortbildning och knappt 30 % i vägledande utbildning, i språkutbildning eller i annan utbildning som ger allmänna färdigheter. Den genomsnittliga längden på utbildningen var ca fyra månader. I utbildning som varade högst en månad deltog 17,0 %, i utbildning som varade 1—3 månader 46,2 %, i utbildning på 4—6 månader 23,5 % och i utbildning som var längre 13,3 %.

År 1995 använde staten ca 925 miljoner mark för upphandling av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Reformens mål

Yrkesutbildningen har utvidgats och utvecklats kraftigt under de senaste åren. Även i en internationell jämförelse är utbildningsnivån hos yngre årsklasser hög. Majoriteten av de äldre årsklasserna saknar däremot yrkesinriktad utbildning. De har dock många arbetsår framför sig. De snabba förändringarna i arbetslivet ändrar snabbt kraven på yrkesfärdigheter också hos dem som har en god grundutbildning. De flesta blir tvungna att under sitt liv utbilda sig för nya slags uppgifter eller omskola sig för ett helt nytt yrke. Arbetslivet förväntar sig ett allt bredare kunnande av arbetstagarna. Ett av de centralaste målen för det finländska samhället är att höja befolkningens utbildningsnivå. Principen om livslångt lärande har blivit en ledande princip i utbildningspolitiken såväl i Europa som i Finland. Yrkesinriktad tilläggsutbildning med nära koppling till arbetslivet är ett av de viktigaste metoderna för att höja utbildningsnivån.

Yrkesutbildningen i Finland är mycket läroanstaltscentrerad. Det har därför under de senaste åren fästs mycket uppmärksamhet vid bristen på växelverkan mellan läroanstalterna och arbetslivet. Målet är att närma utbildningen till arbetslivets behov. Att föra ut

och genomföra utbildningen på arbetsplatserna anses allt viktigare. Inläring i arbetet och lärande organisationer är viktiga forskningsobjekt. Det har satsats mycket på läroavtalsutbildning och strävan är att effektivera personalutbildningen.

Yrkeskunnande är också ur individens synpunkt en av de viktigaste faktorerna när det gäller att främja välbefinnandet. Även i det rådande sysselsättningsläget är risken att bli arbetslös minst för dem som har en god utbildning. En persons yrkesfärdighet betraktas också i dag som något mer än snäva kunskaper och färdigheter för vissa arbetsuppgifter. I arbetslivet förväntas allmänt att arbetstagarna skall ha omfattande kvalifikationer. Dessa kvalifikationer omfattar också sociala och kulturbetingade färdigheter. I arbetslivet behövs å andra sidan fortfarande långt specialiserade experter vars yrkesskicklighet omfattar specialkunskaper.

Yrkesutbildning ordnas huvudsakligen av läroanstalterna. När det gäller att utveckla arbetstagarnas individuella kunskaper och svara mot arbetslivets krav är läroanstalterna i en alldeles ny ställning jämfört med den traditionella yrkesutbildningen. För vuxenstudierande uppgörs individuella studieprogram. Det nya yrkesexamenssystemet för ständigt sådana studierande till läroanstalterna som endast studerar en del av vad som krävs för examen i läroanstalten. Förändringen i arbetslivet, den snabba tekniska utvecklingen och samarbetet med arbetslivet är nya slags utmaningar.

Den yrkesinriktade tilläggsutbildningen ställs således inför stora krav från många håll. Det viktigaste målet med reformen är att sådan frivillig yrkesinriktad tilläggsutbildning som finns som den mest omfattande och viktigaste möjligheten att oberoende av arbetsgivaren utveckla yrkeskunskaper, bevaras. Målet är att man genom att utvidga och utveckla det finansieringssystem som grundar sig på upphandling av utbildning skall kunna svara mot de växande krav som ställs av såväl enskilda som samhället. Målet är att genom ett smidigt och snabbt reagerande upphandlingssystem styra utbildningen enligt arbetslivets behov med hjälp av finansieringen. Genom att framhäva vikten av samarbete med företagen vill man stöda utvecklingen av personalen. Man vill särskilt understöda projekt där samhällets behov att höja kunskapsnivån, företagets behov att förbättra personalens kunskaper och indivi-

dens behov att utveckla sig själv förenas. I detta syfte styrs finansieringen till projekt där företagets personalutbildning anknyter till ett mer omfattande mål via höjandet av kunskapsnivån.

Genom att styra finansieringen av tilläggsutbildningen vill man också medverka till att läroanstalterna utvecklas, bildar nätverk och blir kunskapscentrer som erbjuder högklassig utbildning. Ett syfte med reformen är samtidigt att man genom utnyttjande av en allt större utbildningsmarknad vid ordnandet av tilläggsutbildningen skall kunna genomföra utbildningen på ett förmånligt sätt.

2.2. Finansieringen av yrkesutbildningen

Finansieringssystemet för yrkesutbildningen för vuxna delas in i finansiering av grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning för vuxna som finansieras av undervisningsministeriets förvaltningsområde samt i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som finansieras av arbetsministeriets förvaltningsområde.

Utbildningen för både unga och vuxna tar sikte på samma examina. Reglerings- och finansieringssystemet för den grundläggande yrkesutbildningen för vuxna har samband med motsvarande system för den grundläggande yrkesutbildningen för unga. Sålunda kan det anses motiverat att finansierings- och regleringssystemet för grundläggande yrkesutbildning för vuxna som finansieras i enlighet med det kalkylerade statsandelssystemet bibehålls som tidigare och att eventuella ändringar i finansierings- och regleringssystemet genomförs så att de berör den grundläggande yrkesutbildningen för både unga och vuxna.

Genom yrkesinriktad tilläggsutbildning förvärvas och produceras specialiserat yrkeskunnande som genast eller på kort sikt skall kunna användas i arbetet. Behoven av tilläggsutbildning är mycket mångfacetterade och de förändras i takt med förändringarna i arbetslivet på klart kortare sikt än grundutbildningen. Även utbildningens längd och kostnaderna varierar betydligt. Inte heller inom det huvudmannakoncentrerade kalkylerade finansieringssystem som baserar sig på priser per enhet kan man i tillräcklig mån beakta den för denna utbildning utmärkande anpassningen till arbetslivets behov. Systemet binder utbildningsarrangörerna också i

alltför hög grad till på förhand fastställda utbildningstider och lösningar gällande sättet att ordna utbildningen, trots att tilläggsutbildningen borde vara flerformig. Av denna anledning lämpar sig det nuvarande finansieringssystemet sämre för tilläggsutbildningen än för den mera stabila grundläggande yrkesutbildningen, som baserar sig på mera långsiktiga behov.

Det föreslås att den offentliga finansiering som riktas till frivillig yrkesinriktad tilläggsutbildning sköts via ett upphandlingssystem som redan nu finns i bruk. På samma gång moderniseras och utvidgas systemet till tilläggsutbildning som alla läroanstaltsformer erbjuder.

Tilläggsutbildningen stöds för närvarande under flera moment i budgeten. Enligt förslaget skall anslagen för upphandling av yrkesinriktad tilläggsutbildning bildas av de nuvarande anslagen för fortbildning samt av anslagen för påbyggnadslinjer och särskilda yrkesläroanstalter. Varje år deltar kommunerna med ca 200—250 miljoner mark i finansieringen av påbyggnadslinjerna. Inom det nya systemet är det inte längre ändamålsenligt att kommunerna deltar i finansieringen av tilläggsutbildningen. Eftersom den inbördes kostnadsfördelningen mellan kommunerna och staten inte skall ändra som helhet, utökas kommunernas deltagande i finansieringen av annan utbildning så att deltagandet motsvarar kommunernas nuvarande deltagande i finansieringen av påbyggnadslinjerna. Ändringarna företas inom ramen för undervisningsministeriets budget.

Eftersom den frivilliga tilläggsutbildningen kan variera betydligt i fråga om målen, målgrupperna och längden, bör statens finansiering variera enligt hur betydelsefull utbildningen är med tanke på de utbildningspolitiska målen. I alla de fall där statsfinansiering anses nödvändig skall kostnaderna för utbildningen vara skäligen för individen. Utbildningspolitiskt är det också viktigt att sådana grupper som har små möjligheter att själva delta i finansieringen av utbildningen, kan delta i utbildningen. Inom utbildningen för arbetslösa, handikappade och andra specialgrupper kan statens finansiering uppgå till fullt belopp eller vara stor, medan den kan variera inom annan utbildning.

En del av de särskilda yrkesläroanstalterna fungerar på den allmänna utbildningsmarknaden medan en del koncentrerar sig enbart

på personalutbildning som ordnas för anställda vid de sammanslutningar som står bakom yrkesläroanstalterna. Det föreslås att stadganden om de riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter som fungerar på den öppna marknaden fogas till lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna. Övergången från särskilda läroanstalternas eget finansieringssystem till vuxenutbildningscentrernas finansieringssystem betyder för vissa av dem att statsandelen minskar. Av denna anledning är det nödvändigt med en övergångsperiod under vilken verksamhetsunderstödet är större i början, men stegvis minskar till samma nivå som hos övriga vuxenutbildningscenter. Ändringen kan också beaktas i upphandlingen av utbildning.

Längden på utbildningen på påbyggnadslinjer är för närvarande fastställd till 400—700 timmar genom utbildningsstyrelsens beslut. Längden på yrkesinriktad fortbildning som stöds av länsstyrelserna är inte formellt begränsad, men i praktiken har den varit kortare än 400 timmar. Inom det enhetliga systemet för tilläggsutbildning är det inte längre nödvändigt att särskilt definiera påbyggnadslinjer och annan tilläggsutbildning. Begreppen påbyggnadslinjer och fortbildning slopas i stadgandena och det talas endast om yrkesinriktad tilläggsutbildning.

2.3. Upphandlingssystemet

Länsstyrelsernas möjligheter att skaffa yrkesinriktad vuxenutbildning utvidgas. De statsandelar och upphandlingsanslag som nu anvisas nämnda utbildning samlas under ett moment, "Yrkesinriktad vuxenutbildning", i statsbudgeten. Undervisningsministeriet koncentrerar dessa anslag till länsstyrelserna som anskaffar yrkesinriktad tilläggsutbildning av yrkesläroanstalter, yrkesutbildningscenter för vuxna, folkhögskolor, särskilda yrkesläroanstalter och andra läroanstalter och av särskilda skäl från andra instanser som erbjuder utbildning. Vid fördelningen av anslaget sätter undervisningsministeriet kvantitativa och kvalitativa mål för utbildningen.

För finansieringen av utbildningen ansvarar på sitt område länsstyrelserna, som fungerar som statliga regionalförvaltningsmyndigheter och som på grund av de uppgifter som ansluter sig till regleringssystemet för den nuvarande yrkesutbildningen har skaffat

sakkunskap på yrkesutbildningens område. Det är viktigt att den som ansvarar för upphandlingen besitter aktuell information om trenderna inom arbetslivet och om den yrkesskicklighet som behövs i arbetslivet. I hög grad förmedlas denna information om behoven via läroanstalter. Länsstyrelserna borde vid finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning utnyttja den information och de behov som regionens näringsliv har. Det bör å andra sidan ses till att också utbildning för riksomfattande behov och behov som tillgodoser större regioner finansieras. Länsstyrelserna och arbetskraftsförvaltningens regionala myndigheter skall ha ett nära samarbete. Genom samarbete kan man undvika att organisationer som arbetar för statens räkning men som anskaffar utbildning på olika grunder utför överlappande och konkurrerande arbete.

För att höja kvaliteten på utbildningen krävs att den kan tillhandahållas av flera olika organisationer. För närvarande har yrkesläroanstalterna, folkhögskolorna, musikläroanstalterna och idrottsutbildningscentrerna möjlighet att ordna påbyggnadslinjer. Yrkesinriktad fortbildning har länsstyrelserna kunnat anskaffa enbart från yrkesläroanstalterna. I sitt utlåtande över 1996 års statsbudget förutsatte riksdagens kulturutskott att tilläggsutbildning i framtiden kunde anskaffas från alla läroanstalter. Enligt propositionen kan utbildningsmyndigheterna anskaffa frivillig tilläggsutbildning från alla läroanstalter som står under offentlig tillsyn samt av särskilda skäl även från kommersiella utbildningsorganisationer. Undervisningsministeriet bestämmer om allmänna riktlinjer för finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning. Vid resultatförhandlingar med länsstyrelserna avtalar man närmare om tyngdpunkterna, omfattning och om kvalitativa mål för utbildningen.

Då utbildningen på påbyggnadslinjerna fogas till den föreslagna enhetliga modellen för upphandling av yrkesinriktad tilläggsutbildning för vuxna, upphör också elevernas hemkommuners lagstadgade skyldighet att delta i kostnaderna för påbyggnadslinjerna. Detta medför ändringar i sådana läroanstaltsslagar där det stadgas om hemkommunernas betalningsskyldighet.

Den yrkesinriktade tilläggsutbildningen skall i så stor utsträckning som möjligt kopplas till yrkesutbildningens examenssystem. De som studerar inom frivillig utbild-

ning och arbetskraftspolitisk vuxenutbildning skall ha möjlighet att avlägga yrkes- och specialyrkesexamina. Sålunda skall statens finansiering i första hand gå till yrkesinriktad tilläggsutbildning som tar sikte på examen. Kontinuerlig uppmärksamhet fåsts vid utbildningens kvalitet och vid att tillförlitligheten hos betygen över och bedömningen av examina och delprestationer upprätthålls och utvecklas. Förverkligandet av målen för den frivilliga yrkesutbildningen för vuxna skall utvärderas regelbundet. Bedömningssystemet för nämnda utbildning skall utgöra en del av det allmänna bedömningssystem som utvecklas för yrkesutbildningen.

2.4. Lagens tidsbundenhet

Reformen gällande finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning föreslås i detta skede gälla året 1997. Med många föreslagna ändringar förenhetligas begrepp inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen och det splittrade systemet samlas till en helhet. Olika slags yrkesinriktad tilläggsutbildning och olika läroanstaltsformer blir finansiellt sett jämbördiga. Detta medför förutsättningarna att vid ingången av år 1998 ta i bruk ett riksomfattande kalkylerat finansieringssystem.

3. Propositionens verkningar

Finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildningen, sammanlagt 1 071 910 000 mark i 1997 års statsbudget, tas enligt förslaget från momenten för de kommunala och privata yrkesläroanstalterna, folkhögskolorna samt de särskilda yrkesläroanstalterna och samlas under ett moment för yrkesinriktad vuxenutbildning. Överföringar har gjorts i samma proportion som de nämnda läroanstalternas påbyggnadslinjer och övriga tilläggsutbildning har finansierats. Av anslagstillägget består 287 miljoner mark av överföringar från de tidigare momenten för kommunala och privata yrkesläroanstalter, 6,9 miljoner mark från folkhögskolornas statsandelsmoment och 10,5 miljoner mark från de särskilda yrkesläroanstalternas statsandelsmoment. Dessutom har i anslaget beaktats den finansiering som motsvarar betalningsandelen för de studerandes hemkommuner ca 219 miljoner mark. Förändringen i kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna beaktas i dimensio-

neringen av yrkesutbildningen hos andra anslag enligt den statsandelsreform som enligt beslut skall genomföras vid ingången av 1997. Från anslaget på momentet behövs cirka 100 miljoner mark för annat än för upphandling av tilläggsutbildning.

Statsfinansieringen för tilläggsutbildningen omfattar anslag av samma storlek som tidigare. Det torde dock ske förändringar i hur finansieringen fördelas mellan läroanstalterna. Det är svårt att förutsäga vilken riktning förändringarna tar. Möjligheten att anskaffa utbildning på hela läroanstaltsfältet betyder hårdare konkurrens mellan läroanstalterna. De riktlinjerna för finansieringsprinciperna som undervisningsministeriet beslutar om och de resultatavtal som ingås med länsstyrelserna är särskilt i början av central betydelse. Avsikten är att utjämna den statsandelsförlust som drabbar de särskilda yrkesläroanstalter genom att inrikta upphandlingen av utbildningen efter dessa utjämningsbehov. På längre sikt är läroanstalternas eget kunnande det som betyder mest. Avsikten är att genom finansieringen främja uppkomsten av sådant kunnande som tillgodoser arbetslivets behov. Också bildande av nätverk mellan läroanstalter kan medverka till att sådana centra uppstår. Utbildningens kvalitet är ett viktigt kriterium vid finansieringen.

Den föreslagna reformen betyder inte att staten i fortsättningen skall bekosta den yrkesinriktade tilläggsutbildningen i dess helhet. När länsstyrelserna ingår avtal om upphandling av utbildning skall de försöka ordna finansieringen av utbildningen på så bred basis som möjligt. I kostnaderna för upphandlingen kan då studeranden, även de företag och andra instanser delta som har intresse av att utbildningen ordnas. Fastän det oftast uppbärs elevavgifter hos studerande på samma sätt som nu, är avsikten att i lagstadga att elevgifterna alltid skall vara skäliga. Eftersom utvidgningen av upphandlingssystemet medför mera extern finansiering kan man anta att man genom anslag för tilläggsutbildningen kan skaffa mera utbildning som tidigare.

Förändringen medför inga nya uppgifter för länsstyrelserna. Den volym av yrkesinriktad vuxenutbildning som länsstyrelserna redan nu köper för de anslag som ställts till deras disposition är stor och å andra sidan svarar de för dimensioneringen av yrkesutbildningen på regional nivå. Länsstyrelserna har således redan kunskaper i branschen.

Den föreslagna upphandlingsverksamheten är emellertid av klart större omfattning än den närvarande. Ändringen i regleringssystemet för yrkesutbildningen fräntar emellertid länsstyrelserna beslutsfattandet gällande yrkesutbildningens dimensionering. Av denna orsak behöver länsstyrelserna inga tilläggsresurser.

4. Beredningen av propositionen

I riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till lagstiftning om yrkesexamen (RP 286/93 rd) ingick ett uttalande där riksdagen förutsatte att det snabbt görs en totalutredning av finansieringen av yrkesutbildningen för vuxna och att eventuella missförhållanden i lagstiftningen rättas till. Saken utreddes i en arbetsgrupp som undervisningsministeriet tillsatte i oktober 1994 (Promemorior av undervisningsministeriets arbetsgrupper 28:1995). Arbetsgruppen bearbetade för finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning två alternativa modeller, men beslutade att föreslå en model som baserar sig på upphandling.

Den arbetsgrupp som utrett konkurrenssituationen för organisationer som säljer vuxenutbildning ansåg i sin promemoria (Promemorior av undervisningsministeriets arbetsgrupper 23:1995) att konkurrenssituationen kan betraktas ur två synvinklar. Konkurrenslagstiftningen skulle förutsätta att konkurrenssituationen mellan företag som säljer utbildning och läroanstalterna korrigeras genom olika stöd som staten ger läroanstalterna avskaffas. Ur utbildningspolitisk och statsekonomisk synvinkel möjliggör offentligt stöd till läroanstalterna ett mångsidigt och för medborgare förmånligt utbud av utbildning. Arbetsgruppen stannade för att betrakta den senare synvinkeln som primär. Den ansåg att staten vid upphandling av utbildning från läroanstalterna skall behandla olika läroanstalterna på samma sätt. Detta förutsätter att nivån på stödet för de läroanstaltsformer som får direkt stöd för den utbildning de säljer skall vara lika högt som det indirekta stödet i de läroanstaltsformer där sådant står till förfogande.

Under beredningen av propositionen har man förhandlat med olika instanser, bland annat med arbetsmarknadsorganisationer, Finlands kommunförbund, lärarorganisationen och läroanstalternas huvudmannorganisationer. Från samma instanser har man i

slutskede av beredningen bett om utlåtanden. Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet på basis av de förslag som arbetsgruppen för tilläggsutbildning lagt fram och utgående erhållna utlåtanden.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlat i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning

1 §. *Lagens syfte och tillämpningsområde.* Att öka den vuxna befolkningens yrkeskunskande hör till utbildningspolitikens viktigaste mål under 1990-talet. Principen om livslångt lärande och dess genomförande i praktiken har även överallt blivit det ledande tema som styr planeringen av utbildningen. Enligt statsminister Lipponens regeringsprogram måste principen om livslångt lärande i samråd med arbetsmarknaden omvandlas till åtgärder på det praktiska planet. Målet är en höjning av hela befolkningens utbildningsnivå. Utbudet på flerformig yrkesinriktad tilläggsutbildning spelar en viktig roll eftersom yrkesutbildningen särskilt hos äldre åldersklasser är bristfällig.

Utbildningsformerna och realiseringsätten är differentierade enligt läroanstaltsform. Också finansieringsprinciperna varierar. Enligt planen för utveckling av utbildningen och av forskningen vid högskolorna för åren 1995—2000 som godkänts av statsrådet, skall finansieringsgrunderna för den yrkesinriktade frivilliga vuxenutbildningen reformeras under planeringsperioden.

I förslaget utgår man ifrån att de vuxnas kunnande kan förbättras genom att finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildningen styrs till behov som är viktiga med tanke på arbetslivet. Genom att ändra finansieringssystemet för utbildningen så att utbildning finansieras i enlighet med dessa behov kan man medverka till att de läroanstalter som erbjuder yrkesinriktad tilläggsutbildning och andra utbildningsproducenter bättre än för närvarande koncentrerar sin utbildning till områden som är viktiga. Samtidigt stöder detta de kunniga läroanstalternas utveckling till kunskapscentra som genom att bilda nätverk och specialisera sig kan tillägna sig å ena sidan tillräckligt omfattande och å andra sidan tillräckligt högklassigt kunnande på utbildningens område. Avsikten är att systemet också skall stöda utvecklandet av företagspersonalens kunnande i samarbete med läroanstalterna.

2 §. *Definition.* Den föreslagna definitio-

nen på yrkesinriktad tilläggsutbildning betonas synen på tilläggsutbildning som ett system efter den grundläggande yrkesutbildningen, vilket omfattar olika inlärningsmöjligheter och där det väsentliga är att utbildningen knyts samman med arbetslivets uppgifter och krav. Då är det också möjligt att avstå från de nuvarande definitionerna på begreppet yrkesinriktad tilläggsutbildning, där tilläggsutbildningen ofta på ett konstlat sätt indelas bl.a. i påbyggnadslinjer och fortbildning på basis av utbildningens längd och sättet att ordna den. Finansieringen av dessa har då bestämts på olika sätt. Begränsningarna gällande utbildningens längd och sättet att ordna utbildningen kan huvudsakligen slopas, och man kan övergå till att planera utbildningen utgående från arbetsmarknadens och studerandenas behov. All likadan utbildning blir finansiellt sett jämbördig oberoende av inom vilken institutionell form utbildningen ordnas. En väsentlig del av systemet för yrkesinriktad tilläggsutbildning utgörs också av examina enligt lagen om yrkesexamina. Systemet berör också finansieringen av dem. Vid sidan av fristående examina kan man också köpa bedömning av studerandenas utgångsnivå. Språkexamina kan anskaffas som ett led i den yrkesinriktade tilläggsutbildningen.

Yrkesinriktad tilläggsutbildning enligt den nya definitionen betyder med nuvarande begrepp:

1) utbildning på påbyggnadslinjer som pågår 400—700 timmar och som länsstyrelsen har fördelat på olika läroanstalter samt kortare yrkesinriktad fortbildning och

2) ordnandet av examina enligt lagen om yrkesexamina samt utbildning som leder till yrkesexamina och specialyrkesexamina.

3 §. *Finansieringsprinciper.* I enlighet med förslaget är avsikten att samla alla spridda anslag för finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning till ett enda upphandlingsanslag under ett moment för finansiering av yrkesinriktad vuxenutbildning, vilket disponeras av undervisningsministeriet.

Statens finansieringsandel för finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning utgör alltså fortfarande en betydande del av finansieringen av utbildningen, men utbildningen finansieras också från annat håll.

Grundläggande yrkesutbildning för unga är avgiftsfri för studerandena till följd av de studiesociala förmånerna. Statsandelen och hemkommunernas betalningsandel omfattar för närvarande även utbildningen på påbyggnadslinjer. Inom den grundläggande yrkesutbildningen för vuxna är det möjligt med elevavgifter och sådana uppbärs också i allmänhet. Elevavgifterna är dock rätt skäliga. Inom fortbildningen är avgifterna större. Eftersom alla former av yrkesinriktad tilläggsutbildning enligt förslaget skall ges samma ställning, gäller detta även studerandenas deltagande i kostnaderna för utbildningen. Hela finansieringssystemet för tilläggsutbildningen utgår emellertid från principen att den vuxna befolkningen i så stor utsträckning som möjligt skall kunna delta i utbildningen och avlägga yrkesexamina. De avgifter som uppbärs för studierna och examina skall således i samtliga fall vara skäliga. Vid inriktningen av finansieringen kan man också beakta de situationer som olika specialgrupper, t.ex. arbetslösa och handikappade, befinner sig i, varför även utbildning som är avgiftsfri för studerandena kan anskaffas.

Till de kostnader som skall finansieras kan utöver undervisningen räknas även andra kostnader i anslutning därtill, t.ex. inkvartering eller mat. I kostnaderna för undervisningen kan å andra sidan ingå även kostnader för planering och utveckling. Yrkesinriktad tilläggsutbildning eller examina kan också anskaffas för företags eller andra sammanslutningars behov. Då deltar denna arbetsgivare i kostnaderna för utbildningen på överenskommet sätt.

Det är inte ändamålsenligt att på lagnivå närmare fastställa statens finansieringsandel för olika slag av utbildning. I riktlinjerna för upphandlingsverksamheten fastställs däremot de centrala principerna för upphandlingen. I dem kan utbildningen närmare inriktas på t.ex. utbildning som överensstämmer med examenssystemet. Målet är en smidig finansieringsmodell där man inom gränserna för de allmänna spelreglerna kan avtala om finansieringen från fall till fall.

4 §. *Upphandlingssystemet.* Propositionen tar sikte på att koncentrera undervisningsväsendets upphandling av yrkesinriktad tilläggsutbildning till länsstyrelserna, hos vilka den regionala sakkunskapen om yrkesutbildning finns koncentrerad och vilka redan nu ansvarar för köpsystemet av frivillig yr-

kesinriktad vuxenutbildning. Det nuvarande systemet utvidgas ytterligare.

Upphandlingen från de riksomfattande läroanstalterna koncentreras till länsstyrelserna i placeringslänen. De utbildningsbehov som gäller de riksomfattande särskilda läroanstalterna beaktas i resultatavtalen mellan undervisningsministeriet och länsstyrelserna och i dimensioneringen av anslagen till länsstyrelserna.

Undervisningsministeriet ansvarar för de allmänna riktlinjerna för finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildningen och för de årliga resultatmålen samt fördelar årligen anslagen för finansieringen av utbildningen på länsstyrelserna och ingår resultatavtal med dem.

Eftersom reformen också starkt tar sikte på att utveckla läroanstalterna som tillhandahållare av yrkesutbildning, är det ändamålsenligt att i upphandlingsverksamheten betona större utbildningsanskaffningar och projektbetonad upphandling. Även enstaka kurser kan anskaffas, men upphandlingsverksamheten skall i regel inte koncentreras på dylikt.

5 §. *Utbildningsproducenterna och deras uppgifter.* Utbildningsmyndigheterna kan anskaffa frivillig tilläggsutbildning från alla läroanstalter som är underställda offentlig tillsyn. I första hand blir det fråga om de läroanstalter som för närvarande erbjuder yrkesutbildning, dvs. yrkesutbildningscenter för vuxna, särskilda yrkesläroanstalter och andra yrkesläroanstalter samt folkhögskolor, idrottsutbildningscenter och musikläroanstalter. Fortbildning har också ordnats av medborgarinstitut, studiecentraler, vuxengymnasier och sommaruniversitet. Av särskilda skäl skall utbildning också kunna anskaffas från kommersiella utbildningsorganisationer. Detta kommer i första hand i fråga när de besitter kunnande på sådana utbildningsområden där läroanstalterna inte har tillräckligt hög kvalitet på utbildningsutbudet. Utbildningsstyrelsen kunde vid behov utvärdera utbildningsarrangörernas förutsättningar att anordna examensinriktad utbildning, t.ex. då det behövs utvärderingar inom nya branscher eller hos nya läroanstalter.

Utbildning kan i princip också anskaffas från yrkeshögskolor och universitet. Det är dock ändamålsenligt att bibehålla den nuvarande finansieringen av deras fortbildning i oförändrad form. Av denna anledning ser man med hjälp av resultatstyrning till att

upphandlingen inte riktas till ordinarie yrkeshögskolor och universitet, eftersom finansieringen av den tilläggsutbildning de erbjuder sköts på annat sätt. Avsikten är inte heller att ändra det nuvarande finansieringssystemet för läroavtalsutbildning.

Ansvarsfördelningen mellan upphandlingsmyndigheterna och utbildningsproducenterna utgår ifrån att upphandlingsmyndigheterna ansvarar för inriktningen av utbildningen och utbildningsproducenterna åter för förverkligandet av utbildningen. Utbildningsproducenterna svarar således till alla delar själva för omständigheter i anslutning till ordnandet av utbildningen, såsom utbildningens innehåll, undervisningsarrangemangen och antagningen av studerande. Finansieringen förändrar inte i andra avseenden läroanstalternas förvaltning och verksamhet. Lagstiftningen för varje läroanstaltsform definierar fortfarande också de studerandes ställning.

6 §. *Upphandling av utbildning.* Upphandlingsbesluten gällande utbildningen fattas av den statliga regionalförvaltningsmyndigheten, dvs. länsstyrelsen. Ett skriftligt avtal ingås om upphandlingen. Utöver de omständigheter som normalt ansluter sig till förverkligandet av utbildningen och upphandlingspriset skall av talet alltid framgå studerandeavgifternas andel och arbetsgivarernas betalningsandel, när det är fråga om upphandling för ett företags, en stiftelses eller en sammanslutnings behov. Avsikten är att utfärda närmare stadganden om de omständigheter som har att göra med avtalet genom förordning. Både ministeriet och länsstyrelserna skall ha rätt på förhand och efteråt av utbildningsproducenterna få uppgifter om omständigheter som anknyter till upphandlingsverksamheten.

7 §. *Närmare stadganden.* Stadgandet är ett normalt bemyndigande att utfärda förordning.

8 §. *Ikraftträdande.* Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1997. Lagen avses gälla till slutet av år 1997.

De ändringar som propositionen föranleder i fråga om anslagen har beaktats i budgetpropositionen som anslagsöverföringar till ett upphandlingsmoment.

9 §. *Övergångsstadganden om finansieringen.* När det nya finansieringssystemet träder i kraft pågår utbildning som påbörjats tidigare. Det är ändamålsenligt att genast överföra även denna utbildning till det nya

finansieringssystemet så att upphandlingsmyndigheten av de upphandlingsanslag som ställts till dess disposition betalar läroanstalternas huvudmän en ersättning som motsvarar statsandelen enligt det tidigare systemet och hemkommunernas eventuella betalningsandel beräknad på basis av de gällande priser per enhet.

10 §. *Övergångsstadganden om studerandena.* Övergångsstadgandena om studerandena tryggar slutförandet av utbildning som påbörjats innan det nya systemet trädde i kraft. Häri ingår också rätt att under tiden för utbildning som påbörjats tidigare få studiesociala förmåner i de utbildningsformer som berörs av studiesociala förmåner.

1.2. Lagen om yrkesläroanstalter

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Ändringen av namnet på lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna beaktats.

18 §. *Grunderna för ordnandet av undervisningen.* Paragrafens 3 mom. som gäller organisering av tilläggsundervisningen upphävs.

20 §. *Läroplanerna.* Den utbildning som leder till yrkesexamen och specialyrkesexamen är yrkesinriktad tilläggsutbildning. Hit tills har man finansierat yrkesinriktad tilläggsutbildning genom finansieringen av de påbyggnadslinjer som varar 400-700 timmar och den fortbildning som är kortare än linjerna. Yrkesexamen är dock så omfattande att det inte är möjligt att tillägna sig de kunskaper som examen förutsätter på så kort tid. Därför gjorde man det möjligt i samband med stiftandet av lagen om yrkesexamen att finansiera den utbildning som leder till yrkesexamen som grundläggande yrkesutbildning. Detta behövs inte längre när finansieringssystemet reformeras eftersom det nya systemet inte längre är bundet till maximalängden på påbyggnadslinjerna.

31 d §. *Finansiering av kompletterande utbildning.* Stadgandena gällande finansiering av kompletterande utbildningen upphävs när man övergår till det nya finansieringssystemet.

1.3. Lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna

Rubrik. Det föreslås att lagens rubrik ändras så att den också tar hänsyn till de riksförbund som omfattas av särskilda yrkesläroanstalterna.

1 §. *Yrkesutbildningscenter för vuxna och riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter.* Det föreslås att ställningen för de särskilda yrkesläroanstalter som fungerar på den allmänna utbildningsmarknaden ändras så att rubrik av lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna ändras och lagen börjar tillämpas på dem. Genom de övergångsstadganden som följer nedan ändras ställningen för de läroanstalter som nämns vid namn i överensstämmelse med denna lag. Både läroanstaltsformerna skall vara yrkesläroanstalter. Andra särskilda yrkesläroanstalter är fortfarande verksamma enligt förordningen och statsrådets beslut om särskilda yrkesläroanstalter.

Det finns många likheter i verksamheten hos yrkesutbildningscentrerna för vuxna och de särskilda yrkesläroanstalter som fungerar riksomfattande, men också skillnader. Båda är klart vuxenläroanstalter. Fastän yrkesutbildningscentrerna rekryterar studerande i hela landet, har de ändå en stark regional karaktär. Kännetecknande för de särskilda yrkesläroanstalter är, utom det riksomfattande verksamhetsområdet, utbildningen för bakgrunds- eller medlemssamfundet. I ändringen har man tagit hänsyn till de traditioner och den identitet som an knyter till benämningen på läroanstalterna.

Utom de läroanstalter som nämns i övergångsstadgandet är det också möjligt att grunda nya riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter enligt det förfarande som gäller tillstånd.

2 §. *Yrkesinriktad vuxenutbildning.* Termerna vidareutbildning, påbyggnadslinjer och fortbildning ersätts med termen yrkesinriktad tilläggsutbildning.

5 §. *Instruktion.* Genom ändringen tas förfarandet med godkännande av instruktionen bort från länsstyrelserna. Avsikten är att ändra de stadganden som gäller direktionens sammansättning så att de särdrag som direktionen vid riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter har beaktas på så sätt att direktionens sammansättning kan vara annorlunda än i vuxenutbildningscentrerna.

15 §. *Elevernas studiesociala förmåner.* Den särskilda utbildningen på påbyggnadslinjer slopas och börjar omfattas av upphandlingssystemet. Lagstadgade studiesociala förmåner som gäller påbyggnadslinjerna slopas. Vid upphandlingen av utbildningen är det dock fortfarande möjligt att bevilja studerandena studiesociala förmåner och få

finansiering för det.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1997.

I enlighet med övergångsstadgandet ombildas de riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter som fungerar på den öppna marknaden så att de börjar följa denna lag. För att skilja dem från andra används för dem termen riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter. Läroanstalternas tillstånd förblir i kraft. Sådana särskilda yrkesläroanstalter är Ammattienedistämislaitos AEL, Markkinointi-instituutti, MJK-instituutti, Fastighetsbranschens utbildningsstiftelses särskilda yrkesläroanstalt, Suomen Yrittäjäopisto, Pohjois-Suomen Teollisuusopisto, Institutet för ledarskap JTO och Tietomies. Däremot bibehåller de särskilda läroanstalter som koncentrerar sig på att betjäna de anställda vid den sammanslutning som står bakom läroanstalten sin tidigare ställning. I enlighet med lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna beviljas dessa läroanstalter verksamhetsunderstöd i form av basstatsandel enligt samma principer som yrkesutbildningscentrerna för vuxna. Detta betyder i vissa fall att det direkta statsstödet minskar. Avsikten är dock att kompensera detta genom att använda resultatstyrningen för att rikta upphandlingen av tilläggsutbildning till dessa läroanstalter. Detta beror på att största delen av den tilläggsutbildning som de riksomfattande särskilda yrkesläroanstalterna ordnar utgörs av dyrare kortkursverksamhet som riktar sig till näringslivets omedelbara behov. Upphandlingen av utbildning från dessa riksomfattande läroanstalter koncentreras till länsstyrelserna i placeringslänen.

Det andra övergångsstadgandet tryggar studerandenas möjligheter att slutföra utbildning som inlets tidigare enligt samma läroplan som när utbildningen påbörjades.

Det nya verksamhetsunderstöd som ovan nämnda läroanstalter får ändras under en tre år lång övergångsperiod så att utgångspunkten i början är den statsandel de erhåller 1996. Den sänks stegvis till samma nivå som för yrkesutbildningscentrerna för vuxna.

1.4. Lagen om läroavtalsutbildning

1 §. *Läroavtalsutbildning.* Förberedande utbildning för en yrkesexamen enligt lagen om yrkesexamina kan för närvarande ordnas som grundläggande yrkesutbildning såväl i

en läroanstalt som inom läroavtalsutbildningen. Efter de föreslagna ändringarna i finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning är all annan utbildning enligt lagen om yrkesexamina än den som leder till yrkesinriktade grundexamina sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som finansieras och förvärvas enligt lagen om finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning. Eftersom det inte i detta skede är meningen att finansieringen och förvärvandet av den tilläggsutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning skall ändras, innebär ovanstående att läroavtalsutbildning som leder till en yrkesexamen kan ordnas endast som tilläggsutbildning inom läroavtalsutbildningen, en tilläggsutbildning som är dimensionerad, har ett lägre pris per enhet och som ordnas för högst ett år. Den tilläggsutbildning som avses bli finansierad och förvärvad med stöd av den föreslagna lagen om yrkesinriktad tilläggsutbildning berörs inte av dessa inskränkningar. För att bevara förutsättningarna att ordna förberedande tilläggsutbildning för yrkesexamina i form av läroavtalsutbildning föreslås att ett moment som säkrar detta fogas till denna paragraf.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Till lagen om yrkesinriktad tilläggsutbildning hör en förordning i vilken främst upphandlingsförfarandet preciseras. I de förordningar som gäller yrkesläroanstalterna måste man göra de ändringar som upphävandet av termen påbyggnadslinje förorsakar. Undervisningsministeriet ger sitt beslut om riktlinjerna gällande styrningen av tilläggsutbildningen och finansieringsprinciperna för den som en föreskrift. Med länsstyrelserna uppgörs årligen resultatavtal.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1997. Lagen om finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning avses gälla till slutet av år 1997. Tidsbundenheten gäller inte andra lagar där ändringarna närmast gäller termerna för yrkesinriktad tilläggsutbildning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att förbättra den vuxna befolkningens yrkeskunnande samt att stöda livslångt lärande.

För att nå syftet styrs läroanstalternas utbud av yrkesinriktad tilläggsutbildning genom att det finansieras på det sätt som stadgas i denna lag.

2 §

Definition

Med yrkesinriktad tilläggsutbildning avses i denna lag sådan utbildning efter den grundläggande yrkesutbildningen som anknyter till arbetslivets uppgifter samt ordnande av examina.

3 §

Finansieringsprinciper

Yrkesinriktad tilläggsutbildning finansieras med det anslag som i statsbudgeten anvisas för upphandling av utbildning.

Finansieringen av tilläggsutbildning kan förutom undervisning omfatta även andra kostnader med direkt anknytning till utbildningen.

När utbildning anskaffas för ett visst företags, en stiftelses eller en annan sammanslutnings behov deltar företaget, stiftelsen eller sammanslutningen i fråga i kostnaderna för upphandlingen.

Finansieringen av tilläggsutbildning skall ordnas så att de kostnader som utbildningen förorsakar studerandena stannar på skälighetsnivå.

4 §

Upphandlingssystemet

Länsstyrelserna sörjer för den upphandlingsverksamhet gällande tilläggsutbildning som avses i denna lag.

Vederbörande ministerium skall årligen fastställa de allmänna riktlinjerna för upphandlingsverksamheten gällande yrkesinriktad tilläggsutbildning samt med den länsstyrelse som ansvarar för upphandlingsverksamheten närmare avtala om att genomföra upphandlingsverksamheten i enlighet med behoven inom regionen i fråga och de riksomfattande behoven.

5 §

Utbildningsproducenterna och deras uppgifter

Yrkesinriktad tilläggsutbildning kan skaffas från alla läroanstalter som står under offentlig uppsyn och av särskilda skäl även från andra lämpliga producenter av utbildningstjänster.

Utbildningsstyrelsen gör vid behov sin bedömning av utbildningsproducenternas förutsättningar att ordna examensinriktad utbildning.

Utbildningsproducenten ansvarar för innehållet i utbildningen och genomförandet av den samt för antagningen av studerande.

6 §

Upphandling av utbildning

Överenskommelse om upphandling av utbildning träffas genom ett skriftligt avtal mellan länsstyrelsen och den som producerar utbildningstjänsterna.

I upphandlingsavtalet överenskomms om den utbildning som skall genomföras och om upphandlingspriset. Ett företags, en stiftelses eller en sammanslutnings betalningsandel samt elevavgifterna skall fastställas i avtalet. Närmare stadganden om upphandlingsavtalet utfärdas genom förordning. Vederbörande ministerium kan meddela närmare föreskrifter om anskaffningarna.

Det kan avtalas att utbildningen skall börja antingen det år då avtalet ingås eller därpå följande kalenderår inom ramen för statsbudgeten.

Vederbörande ministerium och länsstyrelserna har rätt att från utbildningsproducenterna få sådana uppgifter om deras verksamhet och ekonomi som är av vikt för upphandlingsverksamheten.

7 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

8 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997. Lagen gäller till slutet av år 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

9 §

Övergångsstadganden om finansieringen

Yrkesinriktad tilläggsutbildning som har påbörjats innan denna lag träder i kraft finansieras med upphandlingsanslaget enligt denna lag. Av detta anslag betalar länsstyrelsen huvudmannen för den läroanstalt som ordnar utbildningen en ersättning, som i fråga om både statsandelen och hemkommunernas betalningsandel för utbildningen bestäms i enlighet med de stadganden som gäller när denna lag träder i kraft.

10 §

Övergångsstadganden om studerandena

Studerande som har inlett yrkesinriktad tilläggsutbildning som avses i denna lag innan lagen trädde i kraft har rätt att slutföra utbildningen enligt de stadganden som gäller när denna lag träder i kraft.

Studerande som innan denna lag träder i kraft har inlett sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning där studeranden har rätt till studiesociala förmåner enligt lagen om studiesociala förmåner för yrkesläroanstalternas elever (498/83) beviljas dessa förmåner under utbildningen enligt de stadganden som gäller när denna lag träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om yrkesläroanstalter**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 10 april 1987 om yrkesläroanstalter (487/87) 18 § 3 mom. och 31 d §, av dessa 31 d § sådan den lyder i lag av den 3 augusti 1992 (717/92), samt
ändras 1 § 5 mom. och 20 § 3 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 5 mom. i lag av den 31 augusti 1990 (764/90) och 20 § 3 mom. i lag av den 29 april 1994 (307/94), som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

 Om yrkesutbildningscentrer för vuxna och riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter stadgas särskilt.

20 §

Läroplanerna

 Om undervisningen inom den grundläggande yrkesutbildning för vuxna som syftar till yrkesinriktad grundexamen enligt lagen om yrkesexamina beslutar läroanstalten enligt grunderna för examina.

 Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om yrkesutbildningscentrer för vuxna**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 31 augusti 1990 om yrkesutbildningscentrer för vuxna (760/90) lagens rubrik, 1 §, 2 § 1 och 3 mom., 5 och 15 §§, som följer:

Lag**om yrkesutbildningscentrer för vuxna och riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter**

1 §

Yrkesutbildningscentrer för vuxna och riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter

Ett yrkesutbildningscenter för vuxna, ned-

an vuxenutbildningscenter, och en riksomfattande särskild yrkesläroanstalt är yrkesläroanstalter.

Vuxenutbildningscentrerna och de riksomfattande särskilda yrkesläroanstalterna har till uppgift att erbjuda och ordna yrkesinriktad

vuxenutbildning och annan utbildning som stöder denna. Läroanstalterna kan också ordna service, forskning och arbetsverksamhet som stöder den yrkesinriktade vuxenutbildningen eller har nära anknytning till den.

Vad som i denna lag stadgas om yrkesutbildningscentrer för vuxna tillämpas också på riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter om inte något annat stadgas.

2 §

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Med yrkesinriktad vuxenutbildning avses i denna lag grundläggande yrkesutbildning samt yrkesinriktad tilläggsutbildning som ges i form av vuxenutbildning.

Den yrkesinriktade tilläggsutbildningen bygger på den grundläggande yrkesutbildningen eller på yrkesskicklighet som har förvärvats genom arbete.

5 §

Instruktion

En läroanstalt som avses i denna lag skall ha en instruktion. I instruktionen bestäms om de allmänna grunderna för verksamheten, om förvaltningen och om övriga frågor så som stadgas genom förordning. Instruktionen godkänns av direktionen.

15 §

Elevernas studiesociala förmåner

Till den som deltar i sådan grundläggande

yrkesutbildning som undervisningsmyndigheterna köper ger läroanstalten samma studiesociala förmåner som de studerande som deltar i motsvarande vuxenutbildning får enligt lagen om studiesociala förmåner för yrkesläroanstaltens elever (498/83).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

När denna lag träder i kraft blir Ammatienedistämislaitos AEL, Markkinointi-instituutti, MJK-instituutti, Fastighetsbranschens utbildningsstiftelses särskilda yrkesläroanstalt, Suomen Yrittäjäopisto, Pohjois-Suomen Teollisuusopisto, Institutet för ledarskap JTO och Tietomies sådana riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter som avses i 1 §. Till övriga delar är tillstånden att driva läroanstalterna fortfarande i kraft.

Utbildning som pågår i en läroanstalt som nämns i 3 mom. när denna lag träder i kraft skall fortsätta i enlighet med läroplanen så att studerandena har möjlighet att slutföra den.

När de läroanstalter som nämns i 3 mom. beviljas verksamhetsunderstöd enligt 12 §, anses grunden för dess fastställande vara den statsandel, fastställd enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, som nämnda läroanstalter erhöil 1996. Beloppet ändras gradvis under de tre följande åren efter att denna lag trätt i kraft så att verksamhetsunderstödet 1999 når samma nivå som för yrkesutbildningscentrerna för vuxna.

4.

Lag**om ändring av 1 § lagen om läroavtalsutbildning**

I enlighet av riksdagens beslut
fogas till 1 § lagen den 30 december 1992 om läroavtalsutbildning (1605/92) ett nytt
 3 mom. som följer:

1 §

Läroavtalsutbildning

set per enhet fastställs och utbildningen dimensioneras.

Förberedande tilläggsutbildning inför en yrkesexamen enligt lagen om yrkesexamina (306/94) jämställs med grundläggande yrkesutbildning när utbildningen ordnas, pri-

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 11 oktober 1996

Republikens President**MARTTI AHTISAARI**

Undervisningsminister *Olli-Pekka Heinonen*

2.

Lag**om ändring av lagen om yrkesläroanstalter**

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen den 10 april 1987 om yrkesläroanstalter
 (487/87) 18 § 3 mom. och 31 d §, av dessa 31 d § sådan den lyder i lag av den 3 augusti
 1992 (717/92), samt

ändras 1 § 5 mom. och 20 § 3 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 5 mom. i lag av
 den 31 augusti 1990 (764/90) och 20 § 3 mom. i lag av den 29 april 1994 (307/94), som
 följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

 Om yrkesutbildningscentrerna för vuxna
 stadgas särskilt.

 Om yrkesutbildningscentrer för vuxna och
 riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter
 stadgas särskilt.

18 §

Grunderna för ordnandet av undervisningen

 Den yrkesinriktade tilläggsutbildningen
 bygger på grundläggande yrkesutbildning
 eller på en genom arbete förvärvad yr-
 kesskicklighet. Tilläggsutbildningen anord-
 nas i form av påbyggnadslinjer eller kurser
 eller på annat ändamålsenligt sätt.

 (3 mom. upphävs)

20 §

Läroplanerna

 Om undervisningen inom den grundlägg-
 ande yrkesutbildning för vuxna som syftar
 till yrkesinriktad grundexamen eller yrkesex-
 amen enligt lagen om yrkesexamina och in-
 om den tilläggsutbildning som anordnas i
 form av påbyggnadslinjer och som syftar till
 yrkesexamen eller specialyrkesexamen enligt
 nämnda lag beslutar läroanstalten enligt
 grunderna för examina.

 Om undervisningen inom den grundlägg-
 ande yrkesutbildning för vuxna som syftar
 till yrkesinriktad grundexamen enligt lagen
 om yrkesexamina beslutar läroanstalten en-
 ligt grunderna för examina.

Gällande lydelse

31 d §

Finansiering av kompletterande utbildning

Länsstyrelsen kan inom ramen för anslag som anvisats i statsbudgeten av yrkesläroanstalter köpa kompletterande utbildning för att tillgodose sitt läns utbildningsbehov.

Föreslagen lydelse

31 d §

Finansiering av kompletterande utbildning

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.**Lag****om ändring av lagen om yrkesutbildningscenter för vuxna**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 31 augusti 1990 om yrkesutbildningscenter för vuxna (760/90) lagens rubrik, 1 §, 2 § 1 och 3 mom., 5 och 15 §§, som följer:

Lag**om yrkesutbildningscenter för vuxna och riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter***Gällande lydelse*

1 §

Yrkesutbildningscenter för vuxna

Ett yrkesutbildningscenter för vuxna, nedan vuxenutbildningscenter, är en yrkesläroanstalt som är underställd yrkesutbildningsstyrelsen.

Vuxenutbildningscentrerna har till uppgift att bjuda ut och ordna yrkesinriktad vuxenutbildning och annan utbildning som stöder denna. Vid ett vuxenutbildningscenter kan också ordnas service, forskning och arbetsverksamhet som stöder den yrkesinriktade vuxenutbildningen eller har nära anknytning till den.

Föreslagen lydelse

1 §

Yrkesutbildningscenter för vuxna och riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter

Ett yrkesutbildningscenter för vuxna, nedan vuxenutbildningscenter, och en riksomfattande särskild yrkesläroanstalt är yrkesläroanstalter.

Vuxenutbildningscentrerna och de riksomfattande särskilda yrkesläroanstalterna har till uppgift att erbjuda och ordna yrkesinriktad vuxenutbildning och annan utbildning som stöder denna. Läroanstalterna kan också ordna service, forskning och arbetsverksamhet som stöder den yrkesinriktade vuxenutbildningen eller har nära anknytning till den.

Vad som i denna lag stadgas om yrkesut-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

bildningscenter för vuxna tillämpas också på riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter om inte något annat stadgas.

2 §

2 §

*Yrkesinriktad vuxenutbildning**Yrkesinriktad vuxenutbildning*

Med yrkesinriktad vuxenutbildning avses i denna lag grundläggande yrkesutbildning samt yrkesinriktad vidareutbildning och fortbildning som ges i form av vuxenutbildning.

Med yrkesinriktad vuxenutbildning avses i denna lag grundläggande yrkesutbildning samt yrkesinriktad tilläggsutbildning som ges i form av vuxenutbildning.

Vidareutbildningen och fortbildningen bygger på den grundläggande yrkesutbildningen eller på yrkeskicklighet som har förvärvats genom arbete. Till vidareutbildningen hör också den utbildning i form av påbyggnadslinjer som avses i 18 § lagen om yrkesläroanstalter samt till fortbildningen också den utbildning i kursform som avses i samma paragraf.

Den yrkesinriktade tilläggsutbildningen bygger på den grundläggande yrkesutbildningen eller på yrkeskicklighet som har förvärvats genom arbete.

5 §

5 §

*Instruktion**Instruktion*

Ett vuxenutbildningscenter skall ha en instruktion. I instruktionen bestäms om de allmänna grunderna för verksamheten, om förvaltningen och om övriga frågor så som stadgas genom förordning. Instruktionen godkänns av direktionen. Instruktionen för ett privat vuxenutbildningscenter fastställs av länsstyrelsen och instruktionen för ett kommunalt vuxenutbildningscenter av kommun- eller förbundsfullmäktige.

En läroanstalt som avses i denna lag skall ha en instruktion. I instruktionen bestäms om de allmänna grunderna för verksamheten, om förvaltningen och om övriga frågor så som stadgas genom förordning. Instruktionen godkänns av direktionen.

15 §

15 §

*Elevernas studiesociala förmåner**Elevernas studiesociala förmåner*

Till den som deltar i sådan grundläggande yrkesutbildning eller utbildning i form av påbyggnadslinjer, som undervisningsmyndigheterna köper, ger läroanstalten samma studiesociala förmåner som de studerande som deltar i motsvarande vuxenutbildning får enligt lagen om studiesociala förmåner för yrkesläroanstalternas elever (498/83). Kostnaderna för förmånerna betalas till läroanstalten av anslag som har reserverats

Till den som deltar i sådan grundläggande yrkesutbildning som undervisningsmyndigheterna köper ger läroanstalten samma studiesociala förmåner som de studerande som deltar i motsvarande vuxenutbildning får enligt lagen om studiesociala förmåner för yrkesläroanstalternas elever (498/83).

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

under undervisningsministeriets huvudtitel i statsbudgeten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

När denna lag träder i kraft blir Ammattienedistämislaitos AEL, Märkinointi-instituutti, MJK-instituutti, Fastighetsbranschens utbildningsstiftelses särskilda yrkesläroanstalt, Suomen Yrittäjäopisto, Pohjois-Suomen Teollisuusopisto, Institutet för ledarskap JTO och Tietomies sådana riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter som avses i 1 §. Till övriga delar är tillstånden att driva läroanstalterna fortfarande i kraft.

Utbildning som pågår i en läroanstalt som nämns i 3 mom. när denna lag träder i kraft skall fortsätta i enlighet med läroplanen så att studerandena har möjlighet att slutföra den.

När de läroanstalter som nämns i 3 mom. beviljas verksamhetsunderstöd enligt 12 §, anses grunden för dess fastställande vara den statsandel, fastställd enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, som nämnda läroanstalter erhöll 1996. Beloppet ändras gradvis under de tre följande åren efter att denna lag trätt i kraft så att verksamhetsunderstödet 1999 når samma nivå som för yrkesutbildningscentrerna för vuxna.

4.

Lag**om ändring av 1 § lagen om läroavtalsutbildning**

I enlighet av riksdagens beslut fogas till 1 § lagen den 30 december 1992 om läroavtalsutbildning (1605/92) ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Läroavtalsutbildning

Med läroavtalsutbildning avses sådana läroavtalsbaserade yrkesstudier som bedrivs på arbetsplatsen i samband med praktiska arbetsuppgifter kompletterade med teoretiska studier.

Läroavtalsutbildning ordnas både som grundutbildning och som tilläggsutbildning inom yrkesutbildning på ungdomsstadiet och för vuxna.

Föreslagen lydelse

1 §

Läroavtalsutbildning

Förberedande tilläggsutbildning inför en yrkesexamen enligt lagen om yrkesexamina (306/94) jämställs med grundläggande yrkesutbildning när utbildningen ordnas, priset per enhet fastställs och utbildningen dimensioneras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
